

Donderdag 2 augustus 1917 – ochtendeditie

Parijs, 1 augustus. Officieel avondbericht: In België richten onze troepen in de aanhoudende regen de veroverde stellingen in.

Londen, 1 augustus. Officieel: Ten zuiden van het kanaal Ieper-Komen hebben wij vannacht in kleine gevechten onze linie verbeterd.

We hebben de tegenaanvallen die de vijand gisteren namiddag en 's avonds tegen onze nieuwe stellingen bij La Basseville en vlak ten zuiden van het kanaal Ieper-Komen ondernam, met goed gevolg afgeslagen.

Verder naar het noorden, in de nabijheid van de spoorweg Ieper-Roeselare heeft onze artillerie vannacht een andere tegenaanval verijdeld.

Het weer blijft ongunstig voor krijgsverrichtingen. Sedert gistermiddag valt er een slagregen.

Londen, 1 augustus. Officieel avondbericht: We zijn op de weg Zillebeke-Zandvoorde lichtelijk opgeschoten. De Duitsers hebben tevergeefs getracht ons uit belangrijke punten te verdrijven. We zijn evenwel genoopt onze vooruitgeschoven troepen uit St.-Juliaan terug te trekken. Ook zijn de Duitsers er in geslaagd, onze voorste stellingen bij de spoorweg Ieper-Roeselare binnen te dringen.

Het aantal Duitse gevangenen, gisteren door ons gemaakt, is meer dan 5000.

Berlijn, 1 augustus. Officieel: Legergroep Rupprecht:

De grote slag in Vlaanderen, een der geweldigste van het heden ten einde lopende derde oorlogsjaar, is begonnen. Met strijdmassa's, gelijk tot dusver nergens zijn ingezet, ook niet door Broessilof in het

oosten, vielen de Engelsen en met hen de Fransen, gisteren op het 25 km brede front tussen Noordschote en Waasten aan. Hun doel was zeer verstrekkend; ze wilden een vernietigende slag toebrengen aan de duikbootpest, die van de Vlaamse kust uit Englands heerschappij ter zee ondermijnt.

Zeer sterke aanvalsgolven in gesloten gelederen volgden elkaar op. Tal van gepantserde auto's en ruitertroepen grepen in. Met geweldige kracht drong de vijand na de veertiendaagse geschutstrijd, die gisteren bij het aanbreken van de dag tot roffelvuur was aangezwollen, onze afweerzone binnen. Hij liep in enige vakken onze in trechterstellingen liggende linie onder de voet en won op enige punten tijdelijk aanmerkelijk terrein. In ontstuimige tegenaanvallen wierpen onze reserves zich tegen de vijand in het vuur en drongen hem in een de gehele dag durende strijd van man tegen man uit onze afweerzone of in het voorste trechterveld terug.

Ten noorden en ten noordoosten van Ieper bleef de vijand zich echter in een diep trechterveld handhaven en konden wij Bikschote niet houden. Nieuwe aanvallen die 's avonds op een breed front loskwamen leverden de vijand geen verdere voordelen op. Ze mislukten voor onze nieuwgevormde gevechtslinies. Onze troepen maken melding van zware verliezen van de vijand die geen offers ontziet.

De schitterende dapperheid en volharding van onze infanterie en pioniers, de goede uitwerking van ons geschut, machinegeweren en mijnwerpers, de koenheid der vliegers en de plichtsbetrachting van de waarnemingstroepen en andere hulpwagens, en met name de zich van zijn doel bewuste en rustige leiding, waarborgden een voor ons gunstige uitkomst van de gevechtsdag. Vol trots op de eigen verrichtingen en het grote succes, waaraan elke staat en elke stand

van het Duitse rijk aandeel heeft, zien leiders en troepen de te verwachten strijd met vertrouwen tegemoet.

Berlijn, 1 augustus. Officieel avondbericht: Op het slagveld in Vlaanderen is, na een rustige ochtend, vanmiddag de vuurstrijd weer toegenomen.

Parijs, 1 augustus. Kapitein Guynemer, 22 jaar oud, heeft zijn 50^e Duitse vliegtuig geveld.

De Belgen en de levensduurte.

Ste. Adresse, 19 juli.

De betrekkelijke welstand, waartoe de Belgische vluchtelingen, dank zij hun ondernemingsgeest en arbeidszin en mede door de ruime tegemoetkomingen van de Franse regering en van de bevolking, waren gekomen, werd reeds spoedig zeer ernstig bedreigd door de ontzaglijke oorlogsduurte. Deze duurte drukte op een groot deel der Belgische uitgewekenen met een bijzondere hevigheid, daar de omstandigheden hen juist hadden samen gehoopt in plaatsen, waar de prijsopdrijving van levensmiddelen en woninghuur vrij spel hadden. Sommige, en daaronder juist de meest talrijke, vluchtelingencentra vormden zich daar, waar het aantal vreemdelingen fabelachtige verhoudingen had aangenomen. Dit gebeurde ofwel tengevolge van het toestromen van vreemde arbeidskrachten, ofwel tengevolge van de aanwezigheid van Engelse en van Amerikaanse handelaars, die naar het scheen niet gewoon zijn om naar de prijs te vragen van hetgeen ze kopen. Dat de oorspronkelijke bevolking het door die toestand geducht moest ontgelden, laat zich verstaan.

Het kan dan ook geen verwondering wekken, dat een volk als het Belgische, dat de praktijk kent van bloeiende samenwerkende

maatschappijen en zin heeft voor coöperatie , ook, ondanks zijn ballingschap, de handen ineensloeg om met vereende krachten aan de levensduurte en aan de prijsopdrijvingen vooral, het hoofd te bieden.

Al zeer spoedig doken allerlei pogingen op om door gezamenlijke inkoop de duurte der levensmiddelen te verzachten.

Maar de moeilijkheden waren wel bijzonder groot. Niet zozeer was het moeilijk om kapitaal te verenigen en geschikte bedrijfsleiders te vinden, doch de oorlogstoestand, die alle verhoudingen omwierp, was er schuld van, dat niet langer de groothandelaar of fabrikant naar de winkeliers-afnemers zocht, maar de winkelier er zelf maar op uit moest trekken op zoek naar de benodigde artikelen. De reizigers schenen de wereld uit, aan aanbieden werd zelfs niet meer gedaan en bovendien moest de afnemer, die het geluk had iets in te open, zelf maar de grote vraag oplossen: hoe de gekochte waar thuis te krijgen bij de bestaande transportmogelijkheid.

Door die buiten alle verhoudingen tredende moeilijkheden hebben de Belgische vluchtelingen zich niet laten afschrikken en hun pogingen zijn zelfs met goede uitslag bekroond. In enkele grote vluchtelingenmiddens bloeit thans de gezamenlijke inkoop, zoals bijvoorbeeld te Parijs, waar onder een drietal coöperaties “de Concordia” bijvoorbeeld snel in omvang toeneemt. Zelfs mag verwacht worden, dat, nu de transportmoeilijkheid langzamerhand geschikt wordt, binnenkort ook iets in deze richting zal worden ondernomen voor de verspreide vluchtelingen in de provinciesteden en op het platteland.

Het best geslaagde type van coöperatie is “Het Belgisch Gezin” te Havre. Het werkt nu juist een jaar en heeft op dit ogenblik een

omvang bereikt, die op een jaarlijkse omzet van 2.000.000 frank kan worden begroot.

Het Belgisch Gezin heeft tot promotors in de eerste plaats het grote Belgische vluchtelingencomité, het bij de vluchtelingen als comité Schollaert bekende lichaam, waarover in vorige brieven reeds werd gesproken, en de vertegenwoordigers der verschillende ministeriële departementen, die ieder hun secretaris-generaal of kabinetschef afvaardigden en verder nog enkele invloedrijke persoonlijkheden.

Toen zich de behoefte aan gezamenlijke inkoop zo sterk deed gevoelen en voor de ambtenaren en voor sommige diensten reeds bepaalde vormen van verbruikscoöperatie heilzaam werkten, waren het vooral de hogere ambtenaren, die door hun verblijfstoelagen beter tegen het dure leven gewapend waren, die meenden een flink werk in het leven te moeten roepen om de tegen de duurte vrijwel weerloze landgenoten behulpzaam te zijn, door verschillende instellingen, als eethuizen, kruideniers- en andere winkels, slachterijen, enz. op te richten.

Een voorlopig bestuur wist de voorbereidende werkzaamheden snel af te doen, zodat de verbruikscoöperatie de 12^e juli 1916 haar beslag kreeg en in werking trad onder de naam "Het Belgisch Gezin". Binnen zeer korte tijd kon men in de verschillende centra van Havre en zijn nijverheidsomgeving overal de winkelpui met dat Vlaamse opschrift vinden. De maatschappij werd ingericht overeenkomstig de eisen van de Franse wetgeving, als een naamloze vennootschap met veranderlijk kapitaal en bestuur." Haar doel is de Belgische vluchtelingen van koopwaar te voorzien volgens het stelsel van gezamenlijke inkoop en met vermindering van winstvorming. Daarbij werd tevens als stelregel toegepast dat aan de leden-deelnemers der coöperatie de winst, gemaakt op hun inkomen, zou worden uitgekeerd, terwijl de winst, gevormd door de inkopen van de

vluchtelingen-niet-leden, zou worden bestemd tot het vormen van een hulpkas voor vluchtelingen.

Het kapitaal zou oorspronkelijk 10.000 frank bedragen, te vormen door aandelen van 50 frank, waarvan tenminste 5 F moest worden volstort. Dat de zaak slaagde moge hieruit blijken, dat, waar dus aanvankelijk op ten hoogste 200 leden werd gerekend, thans het eerste duizendtal reeds lang vol is en dat deze meer dan duizend vluchtelingengezinnen thans reeds zoveel hebben gestort, dat het kapitaal op het ogenblik 37.000 frank bedraagt. De rente bedraagt 4 procent. En waar slechts een deel van de vluchtelingen er toe komt als lid toe te treden, waar de prijzen voor allen gelijk zijn, daar kan men gemakkelijk nagaan hoe "Het Belgisch Gezin" hier in de Belgische gezinnen burgerrecht heeft verkregen.

De coöperatie, die onder voorzitterschap van de heer Pauwels, griffier van de kamer van volksvertegenwoordiging en onder leiding van de directeur, de heer Govaerts, een Belgisch zakenman, snel tot ontwikkeling kwam, beschikt thans reeds over een groot centraal magazijn met vijf bijwinkels in de meest bevolkte stadswijken.

In het midden van de stad, in de nabijheid van de centrale hallen, heeft zij een grote slagerij, terwijl zowel in het midden van de stad, als in het uitgebreide nijverheidscentrum van Graville, twee grote "brasseries" met eethuizen zijn, en vooral met deze inrichtingen heeft de coöperatie een weergaloos succes.

Donderdag 2 augustus 1917 – avondeditie

Londen, 1 augustus. Officieel avondbericht: De hele dag is het blijven regenen.

Door een geslaagde operatie op ons nieuwe slagfront is onze linie in de buurt van de weg Zillebeke-Zandvoorde enigszins vooruit gebracht.

Aan de linkerflank van ons aanvalsfront hebben onze bondgenoten nieuw terrein gewonnen.

Ten oosten en ten noordoosten van Ieper tussen Westhoek en St.-Juliaan deden sterke vijandelijke strijdkrachten krachtige tegenaanvallen. Onze troepen boden met succes weerstand aan de herhaalde pogingen van de vijand om ons uit belangrijke stellingen op het hoge terrein te verdrijven, die wij gisteren in deze buurt genomen hadden, maar onder de druk van zijn aanvallen en na verwoede gevechten waren wij genoopt onze vooruitgeschoven troepen uit het dorp St.-Juliaan terug te trekken. De gevechten waren bijzonder verwoed om het bezit van het dorp Westhoek, waarvan onze troepen thans de westelijke buitenwijken bezet houden.

Vanmiddag heeft de vijand opnieuw een aanval gedaan in de buurt van de spoorweg Ieper-Roeselare en is hij er bij een tweede poging in geslaagd, op een smal front in onze vooruitgeschoven stelling binnen te dringen. De gevechten zijn nog aan de gang.

Het aantal gevangenen, dat in de loop van de operaties van gisteren door de Engelse troepen genomen is, bedraagt, naar thans bekend is, meer dan 5000, onder wie 95 officieren. Enige kanonnen en een aantal machinegeweren en schansmortieren zijn ook genomen, maar van de juiste aantallen heeft men zich nog niet kunnen vergewissen.

Gisteren hebben onze vliegtuigen, ondanks het weer, dat vliegen bijna onmogelijk maakte, de hele dag voeling met de oprukkende infanterie behouden. De vliegvelden, de transporten en de infanterie van de vijand werden dan ook met goed gevolg met bommen en

machinegeweevuur bestookt. De weinige vijandelijke vliegtuigen, die trachtten te vliegen, werden aangevallen en zes ervan werden geveld. Drie van onze vliegtuigen worden vermist.

Het aantal Duitse gevangenen, dat wij in juli genomen hebben bedraagt 4039, waaronder 88 officieren. Onder deze getallen zijn gevangenen begrepen, die in de operaties van gisteren genomen zijn en tot gisteravond zes uur de controleposten bereikt hadden.

Tot het buitgemaakte materiaal behoren 8 veldstukken, 53 machinegeweren en 82 schansmortieren.

Berlijn, 2 augustus. Officieel: Legergroep Rupprecht: Op het slagveld in Vlaanderen kwam het pas 's namiddags weer tot hevige artilleriegevechten. Van Langemark tot aan de Leie werd gedurende verscheidene uren roffelvuur op onze linies gericht, voordat de vijand tot nieuwe aanvallen op dit front overging. Er ontstonden weer hevige gevechten, waarin de door de vijand in het vuur gezonden divisies overal teruggeslagen werden en herhaaldelijk ook onze gevechtlinie bij geslaagde tegenaanvallen vooruit werd gebracht. Op geen enkel punt behaalde de vijand voordeel. Daarentegen leed hij grote verliezen aan doden en gewonden door ons onverzwakt verdedigingsvuur.

Door onze tegenaanvallen op de doorbraakpunten verloor hij verscheidene honderden gevangenen.

Aanvallen die na een onrustige nacht 's ochtends vroeg ten oosten van Wijtschate opnieuw ondernomen werden door de Engelsen mislukten eveneens met zware verliezen.

Berlijn, 2 augustus. De grote aanval van de Westerse mogendheden in Vlaanderen strekte zich uit van Noordschote tot aan de Leie. De Fransen hadden de noordelijke vleugel bezet, waar zij kort geleden

de Belgen hadden afgelost. Over de trechtervelden van de verdedigingszone oprukkend, kwamen de Fransen over de weg Lizerne-Diksmuide tot in het dorp Bikschote, dat in een tegenaanval hernomen werd. Slechts sterke Franse troepen, die daarna op de avond van de 31^e juli opnieuw tegen het dorp oprukten, konden Bikschote weer in Franse handen brengen.

De Duitse linie omsluit die plaats in het oosten en het noorden. De Engelsen ondernamen de voornaamste stoot. Ze liepen uit de ruimte van Ieper en ten zuiden daarvan in noordoostelijke richting oprukkend de stukgeroffelde voorste stellingen onder de voet. Maar de Duitse tegenaanval trof hen met volle kracht in de gevechtszone van het Duitse verdedigingsstelsel. De Engelsen werden weer uit Langemark en St.-Juliaan geworpen en achter de Steenbeek teruggedrongen.

Meer naar het zuiden konden de Engelsen onbetekenende terreinwinst behalen. De westelijke rand van het bos van Herenthage werd behouden. Van daar tot aan Waasten loopt op het ogenblik de eerste Duitse linie ten dele nog in de oude voorste stelling, ten dele in dicht achter haar voorbereide linies. Ook krachtige aanvallen op de avond van 31 juli van het Herenthagebos tot aan de Leie konden aan de toestand niets veranderen.

Parijs, 2 augustus. Guynemer heeft zijn 50^e vijandelijke vliegtuig neergeschoten. In het midden van juli is Guynemer ziek geweest en hij moest in het marinehospitaal verpleegd worden. Hij kon niet deelnemen aan de troepenschouw van 14 juli, waarbij hij het vaandel van de vliegers zou gedragen hebben. Nauwelijks hersteld heeft hij zijn plaats in het eskader der "ooievaars" weer ingenomen om aan ons offensief mee te doen en heeft zijn terugkeer terstond met twee nieuwe overwinningen bezegeld. In een enkele vlucht heeft hij de 30^e juli ten noorden van Ieper een vliegtuig neergeschoten en een

tweede aan de zoom van het bos van Houthulst. Volgens de gewoonte van Guynemer kwamen de neergeschoten vijandelijke vliegtuigen binnen onze linies neer.

Londen, 1 augustus. Officieel avondbericht: We zijn op de weg Zillebeke-Zandvoorde licht opgeschoten. De Duitsers hebben tevergeefs getracht ons uit belangrijke punten te verdrijven. We zijn evenwel genoopt onze vooruitgeschoven troepen uit St.-Juliaan terug te trekken. Ook zijn de Duitsers er in geslaagd, onze voorste stellingen bij de spoorweg Ieper-Roeselare binnen te dringen.

Het aantal Duitse gevangenen, gisteren door ons gemaakt, is meer dan 5000.

De oorlog.

Het Berliner Tageblatt schrijft dat de centrale legers op 1 augustus 1917 aan vijandelijk gebied bezet hielden: in België 28.960 km², in Frankrijk 19.220, in Rusland 280.450, in Roemenië 100.000, in Servië 85.867, in Montenegro 14.180, in Albanië 20.040, samen 548.737 km².

Daar staat tegenover, dat de Fransen 900 km² Duits gebied bezet houden en de Russen 25.500 km² Oostenrijks-Hongaars gebied – waarvan zij echter tengevolge van het laatste offensief der centralen reeds het meeste weer hebben ontruimd.

De oorlogstoestand.

Het offensief van de Fransen en Engelsen in Vlaanderen heeft voorlopig geen verdere uitkomsten van betekenis opgeleverd. Integendeel, er zijn krachtige stoten van Duitse kant op gevolgd, waardoor er weer wat van het eerst door de Engelsen behaalde voordeel verloren is gegaan. Ze moesten St.-Juliaan, ten noordoosten

van Ieper, weer in handen van de Duitsers laten en ook het grootste gedeelte van Westhoek weer prijsgeven. Haig geeft nu ruim 5000 gevangenen op, hoeveel de Fransen er gemaakt hebben, weet men nog niet. Maar aan kanonnen is de buit niet groot geweest, omdat de stoot niet ver genoeg is gegaan, om de vaste Duitse artilleriestellingen te bereiken. Het Engelse legerbericht spreekt slechts van enkele veroverde stukken geschut. Wellicht hebben de Duitsers de tactiek toegepast, om de voorste stellingen, waartegen het roffelvuur al zo lang gespeeld had en waarvan zij konden voorzien, dat ze bij de eerste grote stormloop niet te houden zouden zijn, niet sterk met oorlogsmaterieel te bezetten, maar liever zorg te dragen, dat in de meer achterwaarts gelegen stellingen sterke reserves bij de hand waren, om de vijand in het plat geschoten terrein, waar hij zijn nieuwe stellingen eerst in staat van tegenweer moest brengen, te lijf te kunnen gaan. Als het waar is, wat een Engelse oorlogscorrespondent zegt, dat de vijand nog zwaarder dan de geallieerden moest lijden onder de tijdens het offensief losgebarsten slagregens, dan hebben de Duitsers zeker buitengewone geestkracht aan de dag gelegd bij de tegenaanvallen, die zij in het slechte weer ondernamen. Het Duitse legerbericht zegt, dat het doel van de aanval der Fransen en Engelsen zeer ver lag en zij een vernietigende slag wilden toebrengen "aan de duikbootpest, die van de Vlaamse kust uit Engeland's heerschappij ter zee ondermijnt." Misschien is het juister om te zeggen, dat het doel zeer ver "ligt" dan "lag", want op een dag was dat toch zeker niet te bereiken geweest: bovendien heeft Haig, zoals gisteren al in het licht gesteld is, nadrukkelijk verklaard, dat de op 31 juli aan de Engelse troepen gestelde doelen bereikt en zelfs overschreden werden. De zinswendingen van het Duitse bericht lijken er dan ook meer op berekend om aan een operatie, die voorlopig op een tegenslag uitgelopen is, het karakter van een succes te geven. Intussen verwachten de Duitsers zelf "verdere strijd".

Belgische kring van Leiden.

Men schrijft ons uit Noordwijk:

In dit duindorp van zomerse zorgeloosheid, waar men 's avonds boven de baan der zee, van heel ver en als hoog uit de lucht vallend het doffe bommen van het vuur der oorlogvoerenden kan horen, is – herinnering daaraan – door de Belgen zelf voor hun krijgsgevangenen een hoeveelheid arbeid bijeen gebracht: handwerk van vrouwen, kunstnijverheidsvoorwerpen en schilderwerk door mannen. Vriendelijk en vrolijk liggen de met zoveel moeite ontstane borduurwerken in hun klare witheid uitgespreid. Lierse naaldkant, Brugse, Cluny en Duchessekant vinden we als namen in de catalogus vermeld bij al de schone kantwerken, waarmee de tafels overvol belegd zijn. En met deze lange tafels vol zijn drie ruime vertrekken gevuld! Na de tentoonstelling zo kort geleden in Leiden gehouden, kan men bij de hoeveelheid en schoonheid van dit werk ontzag voelen voor dat groepje Leidse Belgen dat, steun vindend in hun onderlinge bevriendheid, daaruit de moed put voor zo grote arbeidzaamheid.

Tot deze werkkraftigen behoort ook de schilder Baeyens, die hier met alweer nieuwe werkproeven voor de dag komt. Een groot pastel: de brug wijst zelfs op een nieuw streven van de schilder naar meer toon en minder kleur. Hoeveel sterker zou dit gegeven echter, aldus opgevat, in olieverf zijn uitgesproken. Nieuw ook zijn de kleine stadsgezichten van Leiden die decoratief zijn opgevat doch de doorkneedheid van de schilder niettemin tonen in het gemak waarmee hij zich van de vormen bedient. Bij het zien van deze tekeningen en schilderijtjes, komt men te denken welk een voortreffelijk album van Leiden uit al dergelijk werk zou zijn samen te stellen.

“Achter de kerk” vinden we hier terug, een der meest geslaagde tekeningen van Baeyens, waarvan Noordwijks burgemeester jhr. van Panhuys zich op deze tentoonstelling het bezit heeft verzekerd.

“De Grote Markt te Gouda” is er dan nog en het indrukwekkende werk: “Aan de Mare”. Van Lefebvre toont deze tentoonstelling het gevoelige: moederportret, portret van een bejaarde dame die peinzend de vingers tegen de wang houdt en vaag recht voor zich staat, de toeschouwer als aankijkend. Als portretproeve hadden we hier graag van deze schilder het knappe portret van de journalist Elout gezien. Wel zijn hier nog andere stalen van Lefebvre’s werkzaamheid, kleine studies van landschap en zee, luchteffecten soms alleen, die kleine kleurige vlakjes aan de wanden vormen.